

RTVD's nye styrelsemedlem, riksdagsmannen Fredrick Federley ger här en kort inblick i vad som för närvarande pågår i Sveriges Riksdag beträffande de frågor som RTVD vill förverkliga. Bulletinens redaktör har letat på nätet och berättar därefter vad hon hittat i samma ärende.

Rätten till ett värdigt slut – i riksdagen

Riksdagshuset i Stockholm.

I vintras tilltog diskussionen om s.k. aktiv dödshjälp, rätten till ett värdigt slut eller vad vi nu som enskilda väljer för benämning. Vi vet alla att diskussionen på många sätt är förknippad med oerhörda känslor och därmed är långt ifrån lätt att föra och inte sällan är debatten tämligen onyanserad.

Eva Flyborg (Fp) tog därför initiativ tillsammans med undertecknad för att starta en grupp för att föra diskussionen vidare inom riksdagens väggar. Det

är ofta så att föreningar i samhället har vänföreningar i riksdagen för att kunna arrangera kunskapsinhämtande seminarier, debatter osv. På detta område fanns ingen grupp och Eva Flyborgs initiativ är därför särskilt viktigt.

Inbjudan, som skickades via mejl till alla riksdagsledamöter, åstadkom ett mindre tumult, där många tog kraftigt avstånd från att ens befatta sig med frågan. Det visar på känsligheten men även behovet av gruppen. Den gav

också upphov till att Alf Svensson (Kd) raskt arrangerade ett motseminarium i riksdagen.

Gruppen bör ses som ett löst nätverk där de mest aktiva är Eva Flyborg (Fp), Göran Thingwall (M), Annie Johansson (C), Staffan Danielsson (C). Det finns också fler i nätverket men som av olika anledningar inte hinner eller kan engagera sig. Barbro Westerholm (Fp)

är en av de mer namnkunniga.

Det är vi, de här först namngivna, som håller i det hela. Sen dyker andra ledamöter upp när de kan. Det finns utöver de ordinarie uppgifterna, EU-val osv, hundratals föreningar och nätverk i riksdagshuset. Man hinner inte prioritera mer än någon liten grupp.

Till hösten planeras såväl kunskapsinhämtande seminarium som en debatt att arrangeras i riksdagen. Syftet med nätverket är att kunna bevaka frågan, skaffa bättre och mer nyanserad kunskap i en känslig och svår, men mycket viktig fråga.

Fredrick Federley (C)

Motioner i riksdagshuset 2007–2009

Under de två senaste åren har tre motioner som rör dödshjälp och/eller frågan om ett livstestamente (även livsslutsdirektiv) inlämnats i Sveriges Riksdag.

Man kan följa motioner och hur det gick för dem på Sveriges Riksdags hemsida på nätet. Jag har gjort det i de här fallen – så här blev det!

Staffan Danielsson (C) lämnade in sin motion (2007/08:So232) i september

2007. Den handlade om två frågor – dels önskade han en utredning beträffande viss rätt till dödshjälp, dels ville han få till stånd en utredning om ett livstestamente som skulle ses som juridiskt bindande. På nätet kan man sedan läsa olika personers argumentering för dessa två frågor.

Nå hur gick det?

– Jo, jag hittar ett svar (på interpellation 2008/09:170) från socialminister Göran Hägglund den 15 januari 2009. Förkortat säger han där att det är hans bestämda uppfattning att detta är frågor vi inte ska ge oss in på. »Vårdens uppgift är att stå i livets tjänst. Vi kan inte tillåta dödshjälp ens med patientens samtycke (ex. livstestamente) eller som läkarassisterad suicid, då vi i Sverige har den uppfattningen att vi ska verka för att förebygga största möjliga antal självmord. För mig är slutsatsen att vi behöver förstärka och förbättra, satsa på utbildning, information och forskning när det gäller palliativ vård för att undanröja det som gör att människor önskar att livet var över.« – Socialministern säger även: »Jag kan hålla med om att det finns ett visst mått av gråzon, och kanske ett visst mått av gråzon måste finnas i den här typen av svåra frågor.«

Nästa motion (2008/09:So422) lämnades in av Eva Flyborg (Fp) i oktober 2008. Också hon ville få fram en utredning angående legaliserad aktiv dödshjälp. Man får läsa hennes egen motivering för ärendet. Det är kloka ord som ser ut att baseras på att hon verkar ha stor kännedom i ärendet.

Den sista motionen (2008/09:So220) under den här perioden lämnades in i september 2008 av Barbro Westerholm

m.fl. (Fp). Här önskas svar från riksdagen om dels livstestamente, dels om människors självbestämmande vid livets slut. I motiveringsavsnittet påminns vi nu också om att livstestamente eller livsslutsdirektiv fanns med som en punkt i Utredningen om förmyndare, gode män och förvaltare, som överlämnades till den socialdemokratiska regeringen i november 2004 (SOU 2004:112). Den frågan »bereds« (mitt citat) fortfarande inom Justitiedepartementet, står det.

Och vad blev resultatet? – Samtliga motioner avslås. – Varför? – Jo – flera skäl anförs – men ».... framför allt skulle en legalisering av dödshjälp strida mot läkarens grundläggande princip att rädda och värna liv, att i sin gärning ha patientens hälsa som det främsta målet.« – Samt: »Vårdens uppgift är att stå i livets tjänst.« – Vidare tror inte socialutskottet på att det finns människor som vill dö i ett slutskede av livet, utan de vill egentligen bara bli befriade från plågor. – Ett annat argument emot dödshjälp anser man vara att människor kan göra fel – dvs. diagnosen kan vara felställd och detta kan leda till att en människa tar sitt liv – helt felaktigt. – En annan synpunkt framhålls, nämligen att samhället inte kan motverka självmord med den ena handen och samtidigt, med den andra underlätta genomförandet.

Mot slutet får vi dock läsa att frågan om ett juridiskt bindande livstestamente ju är föremål för beredning inom Regeringskansliet, (i justitiedepartementet, sedan 2004) och... »därför kan motionerna som berör livstestamente anses åtminstone delvis tillgodosedda.«

Berit Hasselmark

fortsättning från s. 4

Brev från en av våra medlemmar – med diagnos ALS

till Eva Flyborg (Fp) och Fredrick Federley(C) för att ni lyfter fram detta. Ge er inte för vi är många fler än ni tror! Ni föregår med mod och ett human tänkande rörande rätten till vår egen död.

Hälsningar från en, än så länge,

lycklig, levnadsglad och envis gamling. Men – som vill ha rätten att välja en för mig värdig död, som nu inte känns alltför långt borta.

Lars-Olov

**Skriv ner Din egen historia,
Du också!**

Och skicka den till oss!

Redaktörens rader

Kvaliteten på vården av döende personer är fortfarande skiftande och beroende på var i landet man bor och på vilket sjukhus man råkar hamna i samband med livets slut. Detta har den ena utredningen efter den andra under årens lopp slagit fast.

RTVD, som bildades 1974, har som ett av sina mål i sina stadgar angivit att man vill verka för – jag citerar:

– att forskning och debatt ägnas åt den palliativa vården för att göra denna värdig och i överensstämmelse med varje människas egen vilja,

Det är därför naturligtvis utmärkt att det nu från december 2004 – just det, inte längre tillbaka än så – i Sverige finns en ideell förening med uppgift och mål att verka för en samordnad god palliativ vård i hela landet. Nationella Rådet för Palliativ Vård (NRPV) har på sin hemsida (www.nrpv.se) ett tio-tal väl definierade riktlinjer över vad palliativ vård är. Den skall naturligtvis bli att lindra smärta och andra plågsamma symtom, samt behandla fysiska, psykosociala och andliga problem i samband med livets slut. Där står även att vården... »inte syftar till att påskynda eller fördröja döden«.

Det som RTVD vill åstadkomma – bl.a. aktiv dödshjälp under strikt

reglerade former, dvs. att kunna påskynda döden – måste kunna tillåtas i ett land där medborgarna är så pass väl pålästa, klarsynta och välutbildade som i Sverige. RTVD's önskemål går inte emot NRPV's riktlinjer utan de är naturligtvis ett komplement till nämndens principer.

Ingenstans i NRPV's sätt att arbeta står det någonting om den sjukas egen vilja. Vad vill den sjuke själv? Vill hon vänta ut döden, även med en god palliativ vård? Denna tanke på »min egen väntan på döden« kan för många vara så outhärdlig att hon vill eller begär att få slippa den.

Vi bör inse att även en god palliativ vård inte kan nå alla människor. Alla smärttillstånd kan inte hävas med läkemedel (se tabellen nedan). Men än viktigare är nog att människor är individer, vi är olika – hur vi ser på döden är en högst privat sak. Det följer inga partigränser och inga andra grupperingar. Det finns människor som VILL

bestämma över sin egen död – här kan man inte förändra deras tankar när de har hunnit bli gamla och dödssjuka individer. Är det verkligen den svenska sjukvården och dess ofta förmyndaraktiga attityd som alla döende personer vill ha i sin närhet till slut? Inte minst många läkare, som själva har fått en sjukdom med känd dödlig utgång, ser när så är möjligt till att dö då de själva bestämmer. De, om några, borde veta.

I god palliativ bör inkluderas även hjälp till självvald död (väl reglerad!) i de fall – som är få, men som finns – då inget annat slut är bäst för just den här individen. Och det vet endast han/hon själv!

Skriv gärna till mig, eller ring om det som rör RTVD!

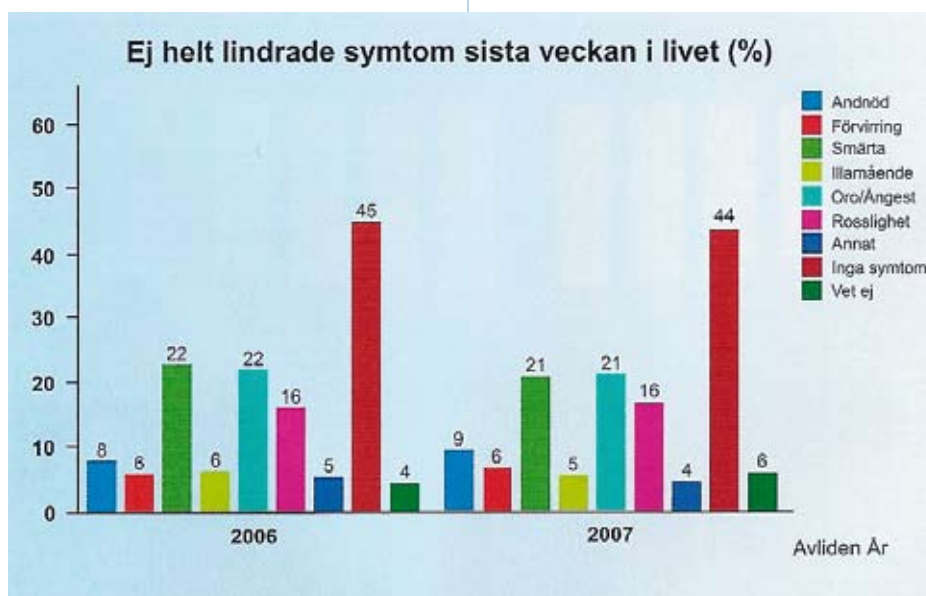
Adress: Sveavägen 112, 3tr

113 50 Stockholm

Tel 08-612 24 71

E-mail: berithass@comhem.se

Berit Hasselmark

Personalens sammanställning av den avlidnes symtom sista levnadsveckan för avlidna i cancer. Vare sig andelen utan symtom eller respektive enskilt symtom uppvisar några påtagliga förändringar mellan år 2006 och 2007. Från Svensk Onkologi, februari 2009.

Sagt av en av våra kloka medlemmar, kvinna 90 år:

»En kvinna som blir gravid och begär abort – hon äger sin kropp. Jag undrar: när slutar hon upp att äga sin kropp?«

Brev från en av våra medlemmar – med diagnos ALS

Jag är en man född 1939, som för tre år sedan fick diagnosen ALS (Amyotrofisk lateralscleros), alltså en obotlig, dödlig sjukdom. Ännu så länge klarar jag mig, mycket tack vare min permobil. Men jag har fått mycket svårt att röra på benen och ena armen. Kommer jag fortfarande i morgon kunna vända mig och ta mig upp ur sängen? Blytungta och uppsvällda ben och fötter – panikkänslan kommer. Har ordinerats olika mediciner för att lindra kramper och muskelspasmer men blir långsamt sämre. Den horribla förklaring jag får är att försämringarna även kan bero på biverkningar av medicinerna, varför man sammanfattningsvis kan säga att jag har att välja mellan pest och kolera. Kanske blir jag vårdtagare i förtid *med* medicinering eller så försöker jag stå ut hemma ett tag till *utan* mediciner men med hemska muskelspänningar. Talet och andningen har nu också börjat påverkas.

Har anhöriga och vänner som ringer och besöker mig men ingen av dem får eller skall vara mina vårdare. Det skall vården i så fall sköta om. Jag beundrar alla er som jobbar inom vården – ni gör en fantastisk insats!

Orsaken till detta brev är att jag läste ett debattinlägg i tidskriften för Neurologiskt Handikappades Riksförbund (NHR), där dödshjälp beskrevs som »oetisk«, samt den debatt som förts i olika medier i detta ämne. Min egen ståndpunkt är att dödshjälp skall tillåtas i Sverige.

Folkpartiets Eva Flyborg medverkade för en tid sedan i ett TV-program om dödshjälp. Hon argumenterade lugnt och sakligt i denna känsliga och viktiga fråga. Hennes motståndare i TV-studion var bl.a. en ung rullstolsbunden flicka, som var rädd för att man genom att tillåta dödshjälp kunde få ett »redskap att ta bort icke önskvärda, gravt handikappade som kan ses som en ekonomisk börda för samhället«. Dödshjälp har ingenting med handikapp att göra! Vem i omgiv-

Här sitter insändaren bredvid en vacker sportbil under Gärdesloppet 2008 på Djurgården i Stockholm.

ningen vill påverka någon att begära dödshjälp?

Och – med vilken rätt kan *en* handikappad person bestämma över *en annans* rätt till en värdig död? Jag är också handikappad men skulle aldrig komma på tanken att känna mig »... som en enda stor kostnad – utan människovärd« (cit. från debattinlägget). För mig, som handikappad står detta fullständigt klart: Alla ni funktionshindrade som har livslust har givetvis rätt till, och skall kräva, en vård som möjliggör ett meningsfullt liv! Om ni i stället känner er sakna människovärde, då bör all tid och energi i stället läggas på att förändra vården.

I TV-studion fanns också en kvinnlig läkare, representerande en del av läkarkåren, som anförde att man inte skulle gå med på att »medvetet döda«. Det är lätt för en person som är frisk att säga nej utan att inse att det finns människor som medvetet vill välja detta humana och värdiga sätt att dö. Jag kommer själv att vilja ha hjälp med detta!

Det verkar som om de som sitter i beslutsfattande position tycker synd om sig själva, eftersom de måste fatta obekväma och betungande beslut. En del menar att eutanasi är detsamma som »legala mord«. Jag vill då be dem jämföra med legala aborter. Där segrar det sunda förnuftet i och med att kvinnan får bestämma över sin kropp och sin situation.

Man kan också jämföra med ett ska-

dat eller sjukt djur. Det tar man till ett djursjukhus och ger det en dödlig barmhärtighetspruta för att det inte skall behöva lida mer, dvs. man tar hänsyn till djurets bästa.

En bekant till mig, som hade obotlig cancer, tröttnade på sin situation och sköt sig. Värdigt? Alternativen?

Det finns, tack och lov, de som kämpar för att dödshjälp skall få införas under kontrollerade och värdiga former, t.ex. läkaren Gunnar Hagberg, ordförande i RTVD. En läkares huvuduppgift är naturligtvis att ge bästa omsorg och behandling med full smärtlindring, men också att respektera oss som vill något annat.

Hur kan jag då tänka på detta egoistiska och »hemska« sätt? Jag har levt ett långt, gott och innehållsrikt liv, jag har barn och barnbarn. Men det som oroar mig de senaste åren är när jag inte längre kan sköta mig själv och blir helt beroende av andra. När jag kommer dit, vill jag inte ha vård som förlänger mitt lidande och liv. I stället vill jag somna in som en lycklig och nöjd människa med enbart glada och trevliga minnen. Ty döden är ändå oundviklig.

Därför har jag nu upprättat och fått bevittnat ett Livstestamente (tack RTVD!), där jag frånsäger mig all livsuppehållande vård. Den har tillförts min sjukjournal. Jag har också talat med mina två vuxna barn, angående min önskan. De blev naturligtvis ledsna men förstod samtidigt och respekterar min önskan. De vill mitt bästa. Inte heller mina närmaste skulle vilja se mig tyna bort och veta att jag mår dåligt.

Ett alternativ är att bli neddrogad. Som »hjälp« erbjuds jag troligen sprutor ungefär var 4:e timme så att jag »sover« tills jag somnar in för gott. Hur lång tid pågår detta? Kan läkarna avgöra om jag egentligen kanske är »vaken«? Känner sig min läkare tillfredsställd med att han behandlar mig så här?

Avslutningsvis vill jag säga TACK

fortsättning s. 2

Gunnar Hagberg, Gunilla Nilsson och Gunnar Silfwersvärd.

Den 4 april, en lördag, var det årsstämman 2009 för vår förening. Precis som de senaste åren samlades vi i Adolf Fredriks församlingssal som ligger centralt i Stockholm på Kammakargatan.

Jag räknade till ca 110 personer i salen, vilket var ovanligt mycket det här året. Vi hade också särskilt brett

våra medlemmar att ta med sina vänner för att åhöra första delen av vårt program. Dagen inleddes nämligen med att RTVD's ordförande Gunnar Hagberg ledde frågorna i en samtalspanel bestående av Kjell-Olof Feldt, f.d. handelsminister, finansminister, m.m. – samt Kaj Fölster, sociolog, socialpolitiker och författare – och RTVD's förra ordförande Gunnar Silfwersvärd, advokat. Vi hoppades in i det sista att även Cordelia Edvardson, välkänd journalist och författare, skulle kunna komma, men hennes hälsotillstånd tillät tyvärr inte detta. Samtalet cirklade runt frågor om livsslutet och om dödshjälp/eutanasi.

Efter en paus, då vi serverades kaffe, te och goda kanelbullar av församlingens

Kjell-Olof Feldt, Kaj Fölster och Gunnar Silfwersvärd.

husmor, följde årsmötet, nu med något färre deltagare.

Gunnar Silfwersvärd valdes till mötets ordförande. Följande personer slutade i styrelsen och avtackades med blommor: Johnny Andersson, Gertrud Johnsson, Bengt Ljungqvist samt Lennart Bergström.

De nyinvalda styrelsemedlemmarna är Carsten Lyhagen, Fredrick Federley, Anna Hedbrant samt Inger Sundström Bertilsson. Även i valberedningen finns ändringar, då Ingegerd Berglöf önskade sluta. I stället tillträder Johnny Andersson som valberedningens ordförande. Ni hittar en komplett förteckning av styrelsen med suppleanter och övriga valda på sid. 8 i detta nummer av Bulletinen!

Protokollet från årsmötet kan i sin helhet läsas på vår hemsida – www.rtv.d.nu. Vi är medvetna om att inte alla har dator, men vill ändå påpeka att de som så kan och önskar ju gärna få ta del av dessa handlingar.

Nästa år flyttar vi tillbaka mötet 2–3 veckor, dvs. det hålls då i mars 2010. Vi kommer givetvis att skicka ut kallelsen i god tid via Bulletinen så att ni vet vilket datum som gäller.

Berit Hasselmark

I Tyskland: Kristen etik förordar allas rätt till en värdig död

I Tyskland, som i alla europeiska länder, pågår en livlig debatt om rätten till en värdig död. Den förs i politiska kretsar, handikappföreningar, trossamfund och har resulterat i inrättande av s.k. etiska råd, statliga utredningar, rapporter mm. Den tyska riksdagen behandlar på olika nivåer diverse lagförslag inom ämnet, samtidigt som partipiskan har upphävts, dvs. ingen riksdagsledamot är bunden att följa sitt partis åsikt. Just nu är det utformningen av ett för hela Tyskland, och för alla läkare, lagligt bindande livsslutsdirektiv som ligger på bordet för ett slutgiltigt beslut.

Precis som i den svenska, kristna

gemenskapen har även den tyska, med undantag av ett fåtal präster, tagit avstånd från att sakligt diskutera någon som helst form av läkarassisterad dödshjälp. Varje form av hjälp för att förkorta det egna livet, dödshjälp, har fördömts såväl av de kristna kyrkornas representanter i etikutredningar som i de kyrkliga medierna. Opinionsundersökningar visar dock att reformer i denna fråga stöds av en stor majoritet av den vuxna befolkningen.

Nu har emellertid kyrkornas tystnad brutits i Tyskland, genom att betydelsefulla teologer offentligt går emot kyrkornas självpåtagna motstånd. Ar-

gumenten är viktiga även för den svenska diskussionen med kyrkorna.

Den 21 februari 2009 skrev t.ex. den mycket välkände, och i katolska kretsar aktade, teologiprofessorn och f.d. rådgivande experten i Vatikanen, Hans Küng*, en artikel i Frankfurter Allgemeine Zeitung, som fått stor uppmärksamhet. Han riktar där en appell till jurister, läkare och politiker, men framför allt till »kyrkofolk och teologer i alla kristna trossamfund«.

Han skriver: »Vördsnaden för livet – denna mänsklighetens grundåskådning

fortsättning s.7

Att få hjälp till självmald död

En debatt i etisk dimma

Debatten om möjligheter till självmald död har tagit fart – en anledning att sammanfatta ställningstaganden av olika inressenter.

Läkarna

Läkarorganisationerna brukar härleda sin negativa inställning mot aktiv döds-hjälp till hävdvunnen 'hippokratisk' praxis. Men enligt medicinhistorikern Van Hooff betonades i den ursprungliga hippokratiska eden endast att läkare »had neither a place in those acts of dying nor in cases of natural death«. Samtidigt förelåg inte förbud mot att läkarna ibland »was called in to assist in voluntary death«. Det finns inte heller skäl att överdriva betydelsen av traditionella läkarregler. Så ströks t.ex. det svenska läkarförbundets tidigare reservationslösa regel om »att skydda och bevara människolivet« i samband med att abort blev politiskt och legalt accepterat. Dessa läkarorganisationernas avståndstagande från medverkan vid dödshjälp kan i mycket förklaras som en strävan att skydda den egna arbetssituationen. Tryggt kan vara att kunna följa entydiga signaler såsom att läkarens uppgift alltid är att 'rädda liv'. Betydligt svårare att också väga in krav på att minimera lidande och att respektera individers självbestämmande. Ett avståndstagande från vidgade möjligheter till läkarassisterad dödshjälp kan på så sätt ligga i läkarfackets 'vested interests'.

Representanter för religiösa intressen

Främst inom den katolska kyrkan är den traditionella attityden ett närmast fundamentalistiskt avståndstagande. Även utanför formellt kristna grupperingar finner man ibland fördömande, synpunkter som färgas av religiösa tankesätt där dödshjälp t.ex. kan rubriceras som 'veterinärmedicin'.

Juristerna

Den dokumenterade inställningen av landets höga jurister avspeglar en professionell tradition där slutsatser och agerande grundas på rationella överväganden utifrån rådande etiska principer.

Under förarbeten till Brottsbalken (BrB) föreslog *Straffrättskommittén* 1953 följande paragraf.

»Har samtycke till gärning som ... sägs ha lämnats av den mot vilken gärningen riktats må, alltefter gärningens art, bevekelsegrunderna och omständigheterna i övrigt, straffet nedsättas eller från straff frias«. Den föreslagna bestämmelsen skulle i särskilda undantagsfall kunna ge straffrihet för en närstående som efterkommit en begäran från en döende eller svårt sjuk att förkorta dennes liv.

Förslaget godtogs dock inte av lagstiftaren.

1994 förordade *Fängelsestraffkommittén* en möjlighet att i vissa situationer underlåta att straffa den som tagit annans liv med dennes samtycke.

Förslaget ledde till att en gärning som begås med samtycke från den mot vilken gärningen riktas skulle bedömas som »brott« endast om gärningen »med hänsyn till dess syfte och övriga omständigheter är oförsvarlig«.

Det politiska systemet samt media

Den politiska hanteringen av dödshjälpsfrågorna präglas huvudsakligen av summariska avståndstaganden, blandade med försök att undfly frågan. Samma helhetsbild präglar media, där vinden blåser än hit och än dit med en fragmentarisk och vinklad verklighetsbild.

Hur kan skeendet tolkas?

Frågor om döden är mångtydiga och påverkas av oförenliga värderingar med starka känsloladdningar. Det är inte ägnat att förvåna att debatten präglas av okunnighet och bortträngningar. Ett undvikande som med psykologen

Margareta Sanner kan tolkas som en försvarsmekanism, Med en strategi mot dödsångest, som blockerar försök att aktivera tankar och diskussioner om ens egen död. Denna 'tabusering' torde göra sig gällande i alla läger. Från *religiösa aspekter* tillkommer ofta invändningar mot eutanasi därför att livet uppfattas som en 'gåva av Gud'. En sådan personlig inställning måste givetvis respekteras. Etiskt – och demokratiskt – betänkligt är däremot när företrädare för religiösa rörelser strävar efter att deras tro skall bli en generell lag för andra medborgare. Dvs. att man överskridit gränsen mellan en personlig religiositet och en sekterisk kamp (av PC Jersild träffande betecknat som 'religiös imperialism'). *Politikernas inställning* kan väl förklaras utifrån en rädsla för att stöta sig med en viktig del av väljarna. Frågor om döden är inte vad de känner igen utifrån sina kärngrupperns intressen.

En prognos i en etisk dimma

Vad kommer då att hända med SMER's hemställan om en utredning? På kort sikt sannolikt ingenting konkret. Samtidigt finns lovande tecken. Flera riksdagsmotioner i ämnet. Legalisering av framför allt läkarassisterat suicid i alltfler länder. Viktiga läkaropinioner har också svängt, särskilt i Storbritannien. Men det finns även sådant som oroar, t.ex. ett större motstånd mot dödshjälp hos yngre läkare. Dock kan jag tänka mig att trägen vinner. Särskilt om det nuvarande systemet visar sig ohållbart t.ex. genom ökade möjligheter till dödshjälp i andra länder.

Nuläget kan kanske bäst beskrivas som *en etisk dimma*, som utvecklats i ett flöde av okunnighet och oklarheter tillsammans med (medvetna eller omedvetna) ohederligheter. Och i en dimma är det alltid svårt att bedöma vad som kan komma härnäst.

Claes-Göran Westrin

Vi gratulerar...

Carl-Johan Kleberg
– som fyller 80 år i år!
Han ingår sedan några år
i RTVD's valberedning.

Claes-Göran Westrin
– som fyller 80 år i år!
Han ingår sedan fyra år
i RTVD's styrelse.

Carl-Johan arbetade en stor del av sitt liv i ecklesiastik/utbildningsdepartementet med kulturpolitiska frågor. Blev byråchef i Statens Kulturråd och fick professors titel 1994. Var även under sex år ordförande i förbundet Humanisterna. För närvarande sitter han emellanåt som nämndeman i migrationsdomstolen i Stockholm.

I förra numret av Bulletinen (nr 60) skrev han en artikel titulerad: »Om det mest förbjudna, de gamlas och trötts självvalda död«. Budskapet i artikeln blev mycket uppmärksammat.

Carl-Johan önskar att vi kunde våga diskutera mer öppet kring dessa ömtåliga och tabubelagda områden, där personen själv bestämmer om sin död, innan hon går in i den spiral nedåt som innebär ständiga försämringar, nya diagnoser, tilltagande svaghet, dålig hörsel, försämrad syn, yrsel, stelhet, ledvärk, inkontinens, rädsla att gå ut, hjälplöshet eller ensamhet. Vem kan egentligen argumentera emot detta, hans resonemang?

Claes-Göran är psykiater och professor emeritus i socialmedicin vid Uppsala universitet. 1976-79 var han ordförande för Svenska psykiatriska föreningen och 1996-97 för Svenska Läkaresällskapet. Han var sakkunnig i bl.a. Dödsbegreppsutredningen 1984 och i Steriliseringsutredningen 1999. Ett engagemang kring frågor om människors villkor vid livets slut har utvecklats under lång tid som läkare först inom primärvård; sedan och mest inom psykiatri (med randutbildning i neurologi!). Mångårig forskning av medicin-etiska problem och andra frågor om vårdens kvalitet t.ex. i studier av palliativ vård.

Tillsammans med ett flertal medarbetare författade och sammanställde han år 2005 en omfattande, utredande bok om livsslutet, »Att få hjälp att dö«. Initiativet till denna bok liksom arbetet för RTVD har särskilt motiverats av en strävan att slå vakt om ett öppet samhälle och att främja individens självbestämmande. Samt att motverka en religiös, medicinsk och politisk paternalism med tabubeläggning kring frågor om lidande vid livets slut.

fortsättning från s.5

I Tyskland: Kristen etik förordar allas rätt till en värdig död

– gäller från livets början till dess slut. Till livet hör också döden. Och såsom livet, så ska också döden vara människovärdig. Hur kan en döende människa bevara sin värdighet?« Hans Küng fortsätter argumentet med att säga att i våra dagar hamnar denna fråga oundvikligen på frågan om rätten till döds hjälp.

»Ingen, allra minst troende människor, kan dock förneka att livet är oss givet av Gud att förvalta under personligt ansvar – ända in i det sista – där så är möjligt.«

»Kyrkofolk och teologer från kristna

samfund får inte fortsätta att sätta en 'kristen' bild av människan emot en 'världslig/humanistisk' sådan – som om allt vore enbart svart eller vitt – och sprida teologiska pseudoargument som hindrar människans rätt till eget ansvarstagande också vid slutet av livet. Att generalisera ('*Tänk om alla skulle...*') måste undvikas – på samma sätt som man söker undvika sakfrågan genom känsloladdade skildringar och förhärjande av lidande.«

Artikeln avslutas med en uppmaning att inte propagera för vilseledande fantasier och onödiga rädsla i samband

med döden eller vad som sker före eller efter denna.

Kaj Fölster

Kaj Fölster är sociolog, socialpolitiker och författare, samt medlem i RTVD.

* *Küng hamnade i onåd hos sin f.d. professorskollega Joseph Ratzinger, nuvarande påven Benedictus XVI.*

Källa: FAZ 21.2.2009 - finns att läsa under www.faz.net/s

Ordföranden har ordet

Kära vänner!

Jag skriver detta med underbart vackert blommande fruktträd utanför fönstret och har verkligen njutit av denna tidiga varma vår. Men det måste också sägas – sällan har väl de senaste dagarnas regn känts så nödvändiga och välkomna.

Men innan jag går vidare måste jag be Barbro Westerholm om ursäkt för en felaktig uppgift i föregående nummer av Bulletinen, och de bekymmer detta vållat henne. Jag skrev nämligen utan att kontrollera saken ordentligt, att Barbro var medlem i RTVD, vilket hon alltså inte är.

När jag ändå är inne på våra tillkortakommanden vill jag också kommentera den kritik som då och då kommer till uttryck från våra medlemmar bl.a. vid årsmötet, som gäller att det ibland är svårt att komma i kontakt med någon i styrelsen t.ex. när det gäller vår telefon,

brev via vår postboxadress och e-mail. Några har frågat när vårt sekretariat är bemannat och svaret är – när den av oss i styrelsen som har påtagit sig uppgiften kan och hinner. Vi har nämligen som alla förstår med våra begränsade ekonomiska resurser inte råd att anställa någon kanslipersonal, utan det mesta arbetet görs av styrelsemedlemmar, varav de flesta antingen har heltidsarbeten eller andra åtaganden tillika. Vi betalar en redovisningsfirma i Hudiksvall för att de skall hjälpa oss med bokföring, hålla ordning på medlemsregistret, skicka information till presumtiva medlemmar med flera tjänster. Alla i styrelsen arbetar helt ideellt och har ingen ersättning eller något styrelsearvode och ibland räcker tiden helt enkelt inte till. Men vi är självklart medvetna om problemen och gör vad vi kan för att förbättra servicen.

Dödshjälpsproblematiken diskuteras nu som aldrig förr i massmedia särskilt efter den rättsliga skandal med åtalet mot en läkare som så vitt man kan bedöma helt i enlighet med praxis givit sömnmedel och lugnade medel till en för tidigt född baby, som fått så svåra hjärnskador att fortsatt liv bedömdes helt utsiktslöst. När man så stängde av respiratorn ville man försäkra sig om att det lilla barnet skulle slippa känna ångest och kanske smärtor under de timmar det tog innan hjärtat slutade slå och därför gavs dessa läkemedel. Åklagaren har hakat upp sig på att halterna av de givna läkemedlen var höga, men en liten kropp vars organ nästan slutat fungera kan naturligtvis inte bryta

ned de givna läkemedlen och att i ett sådant läge anklaga läkaren för mord är ju helt huvudlöst. Det hedrar intensivvårdsläkarnas organisation att de klart och tydligt sagt ifrån att de tycker rådande praxis är väl beprövad på både barn och vuxna och att om läkaren mot förmodan fällt vill de ha en omedelbar lagändring.

Men även slutskedet hos den som redan har levt ett långt liv och där alla utsikter till bot är borta tillåts inte alltid få dö i vårt land. RTVD:s nyinvalde styrelseledamot Inger Sundström Bertilsson skrev en oerhört gripande insändare i SvD förra året om sin älskade svårt demenssjuka mamma som inte tillåts dö utan »tvångsmatades«. Inger kommer att berätta om detta i nästa nummer av Bulletinen. Samma sak med Annelis mamma (Insidan DN 18/3-09) och ytterligare en person vars anhöriga kontaktat RTVD. Bägge har mot alla etiska riktlinjer fått meningslös livsuppehållande sondmatning i strid med klart uttalade önskemål/livstestamente. Dessa tre fall är beklämmande tydliga exempel på hur viktigt RTVD:s krav på ett legalt bindande livstestamente är. Vi kommer att ånyo kontakta Justitiedepartementet så att förre hovrättspresidenten Bo Broomés utredningsförslag om Livsslutsdirektivet hämtas upp ur byrålådan där det legat alldeles för länge.

Mellan hägg och syren med vänliga hälsningar

Gunnar Hagberg

Riksföreningen Rätten Till en Värdig Död (RTVD)

Styrelse:

Gunnar Hagberg, ordf., tel 0470-818 21
Berit Hasselmark, tel 08-612 24 71
Gunilla Nilsson, tel 0470-466 23
Claes-Göran Westrin, tel 018-12 93 35
Fredrick Federley, tel 08-786 56 74
Carsten Lyhagen, tel 076-104 34 01
Anna Hedbrant, tel 0708-10 18 20
Leif Leonardson, tel 08-744 51 93

Suppleanter:

Georg Klein
Inger Sundström Bertilsson

Förtroendevald revisor:

Gunnar Silwersvärd

Valberedningens ordförande:

Johnny Andersson, tel 018-32 04 95

Adress till RTVD

Postbox 879, 101 37 Stockholm
tel 076-808 59 72
www.rtv.d.nu

Medlemsavgift 150 kr/pers/år (from 2009)
För medlemskap: Ring 0650-996 30 eller
e-posta medlem@rtvd.nu
och be om skt inbetalningskort.
För gåvor: plusgiro nr 566 82-8